

А. А. Куц

ПОНЯТИЕ *ПОБЕДА* В МЕДИЦИНСКОМ ТЕКСТЕ БЕЛОРУССКИХ СМИ

Обращение к понятию *победа* в лингвокультурологической парадигме современного языкознания обусловлено актуализацией вопросов взаимосвязи языка и культуры, языка как транслятора культурно-исторического наследия от одного поколения к другому. Особой значимостью при исследовании функциональных особенностей языковых единиц, объективирующих понятие победа, отличаются современные тексты газетно-публицистического стиля, которые характеризуются универсальностью, актуальностью, периодичностью и публичностью. Всего было исследовано 50 контекстов (25 контекстов до и 25 контекстов после 2020 года), отобранных методом сплошной выборки. Работа посвящена исследованию семантики и функционирования языковых единиц, обозначающих победу, в ракурсе их национальной специфики. На основании корпусных данных сайта «СБ. Беларусь сегодня» и «Звезда» проведено исследование семантико-прагматических особенностей актуализации единиц, обозначающих победу в современных белорусских газетных текстах медицинской тематики.

Победа в современных белорусских газетных текстах реализуется в таких сферах жизнедеятельности, как *спорт, социальный быт, политика, война, религия, медицина*. Особый интерес вызывают тексты медицинской

тематики, так как в них речь идет о таких витальных ценностях, как жизнь и здоровье. Понятие *победа* в таких текстах также предстает в качестве витальной ценности: *Мінулы год паказаў вельмі цікавую тэндэнцыю: на фоне росту сярэдняй працягласці жыцця ў нас у краіне пачала павялічвацца нараджальнасць. Вядома, гэтая перамога была дасягнута дзякуючы той палітыцы, якая праводзіцца ў краіне, дзякуючы ўвазе Прэзідэнта і Урада да гэтага пытання, а таксама, безумоўна, дзякуючы тым праграмам нацыянальнай дэмаграфічнай бяспекі, якія ў нас былі прыняты ў мінулыя гады* [СБ. Беларусь сегодня, 07.06.2016].

В текстах медицинской тематики понятие *победа* предстает в качестве ценности на разных уровнях человеческого сообщества:

1. *Победа как общечеловеческая ценность* признается максимальным количеством людей наравне с такими понятиями, как *любовь, мудрость, честь (перамога над эпідэміяй, перамога над пандэміяй)*. В следующем примере победа рассматривается как ценность на международном уровне: *У свой час Сусветная арганізацыя аховы здароўя ініцыявала праграму элімінацыі адру, і многія краіны пазбавіліся ад яго. Аднак у апошнія гады гэта захворванне зноў пачынае сябе праяўляць, у тым ліку ў еўрапейскіх краінах* [Звязда, 23.04.2025]. Так преодолеть пандемию или эпидемию возможно только при условии объединения общественных усилий.

2. Победа представляется важной на национальном уровне: *Беларусы заўсёды думалі пра трэцяе пакаленне: дзяцей, унукаў, каб ім жылося лепей. І гэта мабілізуе кожнага на пераадоленне цяжкасцей* [СБ. Беларусь сегодня, 09.04.2020]. Такие ценности создают специфику этнокультуры. *Пандэмію каронавіруса беларусы ўспрымаюць крыху інакш, чым другія народы. Не раз даводзілася чуць: перажылі вайну, перабудову, розныя «атыпічныя пнеўманіі», што нас возьме?* [СБ. Беларусь сегодня, 09.04.2020].

3. *Победа как групповая ценность* консолидирует относительно небольшие группы людей в зависимости от их деятельности и устремлений: *Вельмі шмат увагі ўдзяляем ляжачым хворым з ДЦП. Перамогай для нас з'яўляецца тое, што пасля лячэння такога пацыента можна пасадзіць* [СБ Беларусь сегодня, 04 10.2020]. В этом примере это одновременно и индивидуально-личностная ценность (для самого победителя), и групповая (для команды).

4. *Победа как семейная ценность* характерна для достаточно замкнутой маленькой группы людей, именуемой иначе микросоциумом, предопределяемым семейными традициями и обычаями: *Толькі летась было выканана 1522 поўныя цыклы лячэння бясплоддзя, у выніку чаго наступіла 576 цяжарнасцяў* [Звязда, 12.05.2025].

5. *Победа как индивидуально-личностная ценность* особенно важна для конкретного человека: *Хваля эпідэміі закрунула і мяне, шмат хто з пажылых людзей не вытрымаў хваробы і пайшоў з жыцця. Аднак мы гэта перамаглі», – успамінае Дзіна Леанідаўна Карбоўская* [Звязда, 21.03.2025].

Анализ контекстов показал, что список наименований болезней, с которыми велась борьба и над которыми одерживаются победы, более широк в текстах до 2020 и после 2022 годов: *эндакрынныя захворванні, захворванні*

на бронхіальную астму, дыябет, рак малочнай залозы, рак тоўстай кішкі, інсульт, лімфабластны лейкоз, вострыя рэспіраторныя інфекцыі, рак шыікі маткі, туберкулёз, СНІД, дэпрэсія, хвароба Боткіна, хвароба легіянераў; Знайшлі вучоныя і спосаб, каб перамагчы хранічны недасып [СБ. Беларусь сегодня, 17.05.2017]. Однако после 2020 года речь идет лишь о пандемии коронавируса. Данная тенденция не означает, что болезни, с которыми боролись, исчезли в период между 2020 и 2022 годами. В этот период все внимание было обращено на более угрожающее жизни заболевание.

Чаще всего путь к победе характеризуется достаточной протяженностью: *Сённяя каронавірус аслабіў сваю хватку, хворых стала менш. Але загадчык аддзялення рэанімацыі Сяргей Шапартаў лічыць, што пільнасць губляць не трэба. Да моманту, калі ў справе барацьбы з каварнай інфекцыяй можна будзе паставіць кропку, усё яшчэ далёка* [СБ. Беларусь сегодня, 23.06.2020].

Перед основной и окончательной победой над недугом обычно следует череда более мелких по значимости побед. Если мы рассматриваем победу над коронавирусной инфекцией, то более мелкими победами на пути к ней будет:

а) вакцинация: *Не выключана і трэцяя хваля пандэміі. Нагадаю, што важнейшым кампанентам у барацьбе з эпідпрацэсам з'яўляецца імунізацыя насельніцтва* [СБ. Беларусь сегодня, 25.02.2021];

б) установление карантинных мер: *Эпідраследаванні пры выяўленні ачагоў захворвання праводзяцца значна хутчэй і больш эфектыўна. Даў вынікі і комплекс раней прынятых мер, які ўключае абмежаванні на перасячэнні межаў, працэдуры па самаізаляцыі* [СБ. Беларусь сегодня, 29.01.2021];

в) обеспечение необходимым количеством ИВЛ: *У два разы павялічылі колькасць кіслародных кропак. Ваенны шпіталь, напрыклад, даў у карыстанне дзве кіслародна-інгаляцыйныя сістэмы – на 19 кропак кожная, што дазволіла аператыўна і надзейна падаваць кісларод пацыентам. Па цэнтралізаваных пастаўках Міністэрства аховы здароўя атрымалі апараты ШВЛ. Гэтага, як і сродкаў індывідуальнай абароны для медперсаналу, цалкам дастаткова для вырашэння пазаіштатных сітуацый* [СБ. Беларусь сегодня, 25.01.2021];

г) профилактика: *Асаблівая ўвага ўдзяляецца арганізацыі супрацьэпідэмічных мерапрыемстваў і мінімізацыі рызык распаўсюджвання рэспіраторных інфекцый у дзіцячых калектывах, ва ўстановах адукацыі – школах, дзіцячых садках. Педагогі і медыцынскія работнікі вядуць работу па недапушчэнні ў арганізаваныя калектывы дзяцей з прыкметамі рэспіраторных інфекцый. Гэта так званыя ранішнія фільтры, якія падразумяваюць своечасовае выяўленне дзяцей з прыкметамі ВРІ* [Звезда, 14.01.2025].

Анализ контекстов медицинской тематики также позволил сделать вывод, что победа в эпидемиологических процессах характеризуется цикличностью: *Пандэміі ў сусветнай гісторыі паўтараюцца. Яны як рэпетыцыя д'ябальскіх сіл перад прыходам Антыхрыста, каб ён кіраваў чалавецтвам* [СБ. Беларусь

сегодня, 22.10.2022]. Цикл начинается с возникновения источника заболевания, его распространения, борьбы общества или индивида, затухание процесса, и его исчезновения: *Наогул цяжка прагназіраваць, як сябе павядзе вірус – бывае, што людзі маладога ўзросту пераносяць інфекцыю цяжэй, чым людзі старэйшага. Таксама здараліся сітуацыі, калі хвароба амаль адступіла, але потым зноў заяўляла пра сябе, прычым з новай сілай* [СБ. Беларусь сегодня, 23.06.2020].

Человечество постоянно стремится к увеличению продолжительности жизни и улучшению ее качества. Каждая победа в медицине способствует этому, а каждое поражение – препятствует: *Цяпер у Беларусі, на свеце дастаткова добра навучыліся лячыць лейкоз – рак крыві. Падбіраюцца камбінацыі рэчываў, якія дазваляюць рэзка павялічыць працягласць і якасць жыцця, здараецца і поўнае вылечванне* [СБ. Беларусь сегодня, 17.05.2017].

Таким образом, в современных медицинских текстах белорусских СМИ понятие *победа* рассматривается в качестве витальной ценности и реализуется на разных уровнях человеческого сообщества: победа как общечеловеческая, национальная, групповая, семейная и индивидуально-личностная ценность. В текстах медицинской тематики в промежутке между 2020 и 2022 годами 95 % наименований болезней связано с коронавирусной инфекцией. Победа в области медицины характеризуется цикличностью, так как отражает повторяющиеся процессы, связанные с началом заболевания, течением болезни, лечением, выздоровлением и мерами профилактики.